

การนำเสนอผลงาน “งานมหกรรมคุณภาพ ประจำปี 2563”

ศูนย์การแพทย์ปัญญานันทภิกขุ ชลประทาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการใช้นวัตกรรมนาฬิกาช่วยเตือนการคลึงมดลูกต่อปริมาณการสูญเสียเลือด ในมารดาสองชั่วโมงแรกหลังคลอด

หน่วยงานที่รับผิดชอบ หน่วยการพยาบาลห้องคลอด

1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Background)

การตกเลือดหลังคลอด (Postpartum hemorrhage) คือการสูญเสียเลือด ของมารดาจากการคลอดทางช่องคลอดที่มีปริมาณมากกว่า 500 มิลลิเมตร ภายใน 24 ชั่วโมงหลังคลอดหรือร้อยละ 1 ของน้ำหนักตัวมารดาหลังจากการคลอด ระยะที่สามสิ้นสุดลงหรือความเข้มข้นของเลือดลดลงร้อยละ 10 ภายใน 24 ชั่วโมงแรกหลังคลอด

จากการทบทวนเวชระเบียน พบว่าการตกเลือดหลังคลอดเกิดจากจากหดตัวของมดลูกไม่ดี (Tone) ร้อยละ80 การฉีกขาดของช่องคลอด (Trauma) ร้อยละ 10 รกค้าง (Tissue) ร้อยละ10 ภาวะตกเลือดหลังคลอดแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือการตกเลือดระยะแรก (Early หรือ Primary PPH) หมายถึงการตกเลือด ภายใน 24 ชั่วโมงแรกหลังคลอดและ ภาวะตก เลือดหลังคลอดระยะหลัง (Late หรือ Secondary PPH) หมายถึงมีการตกเลือดหลัง 24 ชั่วโมงไปแล้วถึง 6 สัปดาห์หลังคลอด ซึ่งส่วนมากตกเลือดหลังคลอดที่สำคัญและ พบได้บ่อย คือการตกเลือดภายใน 24 ชั่วโมงแรกหลังคลอด

ดังนั้นหน่วยการพยาบาลห้องคลอดจึงคิดค้นหาวิธีการกระตุ้นเตือนให้ผู้ป่วยคลึงมดลูกโดยใช้นาฬิกากระตุ้นเตือนการคลึงมดลูกสองชั่วโมงแรกหลังคลอดเพื่อจะทำให้การดูแลมารดาหลังคลอดระยะที่ 3 ได้ตามมาตรฐาน

3 ขั้นตอนการดำเนินงาน

กลุ่มควบคุม มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

- เมื่อผู้คลอดมีอาการเจ็บครรภ์จริง เจ้าหน้าที่ห้องคลอดได้มีการอธิบายแก่ผู้ที่มาคลอดในระยะรอคลอด
- เมื่อพยาบาลห้องคลอดทำคลอดเสร็จแล้ว ให้การดูแลมารดาในระยะสองชั่วโมงแรกหลังคลอดตามแนวทางการดูแลตามปกติกับมารดา
- หลังรกคลอดแล้ว พยาบาลห้องคลอดในเวร คลึงมดลูกไล่ก้อนเลือดให้หมด และตรวจช่องคลอดให้เรียบร้อย แล้วใส่ผ้าอนามัยทันที
- พยาบาลห้องคลอดประเมินการสูญเสียเลือดในระยะสองชั่วโมงแรกหลังคลอด
- พยาบาลห้องคลอดเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของมารดาหลังคลอด

กลุ่มทดลอง มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

- เมื่อผู้คลอดมีอาการเจ็บครรภ์จริง เจ้าหน้าที่ห้องคลอดได้มีการอธิบายแก่ผู้ที่มาคลอดในระยะรอคลอด
- เมื่อพยาบาลห้องคลอดทำคลอดเสร็จแล้ว ให้การดูแลมารดาในระยะสองชั่วโมงแรกหลังคลอดตามปกติกับมารดา ร่วมกับการใช้นวัตกรรมนาฬิกาช่วยเตือนการคลึงมดลูกกับมารดาในระยะสองชั่วโมงแรกหลังคลอด โดยให้พยาบาลมาช่วยกดปุ่มเปิดนาฬิกาช่วยเตือนการคลึงมดลูกแก่มารดาในระยะสองชั่วโมงแรกหลังคลอด จำนวน 8 ครั้ง / 2 ชั่วโมง
- หลังรกคลอดแล้ว พยาบาลผู้ทำคลอดคลึงมดลูกไล่ก้อนเลือดให้หมด และตรวจช่องคลอดให้เรียบร้อยแล้วใส่ผ้าอนามัยทันที
- พยาบาลห้องคลอดประเมินการสูญเสียเลือดในระยะสองชั่วโมงแรกหลังคลอด
- พยาบาลห้องคลอดเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของมารดาหลังคลอด
- พยาบาลห้องคลอดสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรมนาฬิกาช่วยเตือนการคลึงมดลูกแก่มารดาหลังคลอด เมื่อครบสองชั่วโมงแรกหลังคลอด

5 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

จากการทดลองการใช้นวัตกรรมนาฬิกาช่วยเตือนการคลึงมดลูก ยังมีข้อจำกัดคือ

- การเก็บข้อมูลกลุ่มทดลองที่คลอดในเวลาใกล้เคียงกัน จะไม่สามารถนำนวัตกรรมนาฬิกาช่วยเตือนการคลึงมดลูกได้ เนื่องจากว่าเสียงนาฬิกาจะดังรบกวน ทำให้มารดามีความสับสนว่าใช่เสียงเตือนของตนเองหรือไม่ จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไข
- กลุ่มมารดาที่คลอดเวลากลางคืนจะไม่สามารถคลึงมดลูกได้ตามเวลา เนื่องจากเกิดความอ่อนเพลีย เหนื่อยล้าจากการเบ่งคลอดและง่วงนอน จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไข

2 วัตถุประสงค์ และตัวชี้วัด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลการใช้นวัตกรรมนาฬิกาช่วยกระตุ้นเตือนการคลึงมดลูก
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของหญิงหลังคลอดที่มีการใช้นวัตกรรมนาฬิกาช่วยกระตุ้นเตือนการคลึงมดลูก

ตัวชี้วัด

1. ลดอัตราการตกเลือดหลังคลอดจากภาวะการหดตัวของมดลูก <1 %
2. ผู้รับบริการมีความพึงพอใจมากกว่าหรือเท่ากับ ร้อยละ 80

4 ผลลัพธ์การดำเนินงาน

4.1 หลังการทดลองพบว่า ปริมาณการสูญเสียเลือดในสองชั่วโมงแรกหลังคลอดของกลุ่มทดลองเฉลี่ย 60 ml และกลุ่มควบคุม สูญเสียเลือดในสองชั่วโมงแรกหลังคลอด เฉลี่ย 100 ml โดยมารดาในกลุ่มทดลองที่สูญเสียเลือดใน 2 ชั่วโมงแรกหลังคลอดน้อยกว่ากลุ่มควบคุม มีจำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 90 พบว่ากลุ่มทดลองที่เป็นมารดาครรภ์แรกจำนวน 7 ราย (ร้อยละ 23.33) และมารดาที่ตั้งครรภ์ตั้งแต่ 2 ครั้ง ขึ้นไป จำนวน 23 ราย (ร้อยละ 76.67) ไม่พบภาวะตกเลือดในสองชั่วโมงแรกหลังคลอด

4.2 จำนวนมารดาที่คลึงมดลูก 8 ครั้ง ในระยะสองชั่วโมงแรกหลังคลอดของกลุ่มทดลองมากกว่ากลุ่มควบคุม ดังตาราง

	กุมภาพันธ์ 2563		มีนาคม 2563		เมษายน 2563	
	ครบ 8 ครั้ง	ไม่ครบ 8 ครั้ง	ครบ 8 ครั้ง	ไม่ครบ 8 ครั้ง	ครบ 8 ครั้ง	ไม่ครบ 8 ครั้ง
กลุ่มทดลอง	6 ราย (ร้อยละ 60)	4 ราย (ร้อยละ 40)	8 ราย (ร้อยละ 80)	2 ราย (ร้อยละ 20)	9 (ร้อยละ 90)	1 ราย (ร้อยละ 10)
กลุ่มควบคุม	3 ราย (ร้อยละ 30)	7 ราย (ร้อยละ 70)	5 ราย (ร้อยละ 50)	5 (ร้อยละ50)	5 ราย (ร้อยละ 50)	5 ราย (ร้อยละ 50)

4.3 ระดับความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรมนาฬิกาช่วยเตือนการคลึงมดลูกจากผู้ให้บริการ เป็นดังนี้ เดือนกุมภาพันธ์ ระดับความพึงพอใจร้อยละ 75 , เดือนมีนาคม ระดับความพึงพอใจร้อยละ 80 , เดือนเมษายนระดับ ความพึงพอใจร้อยละ 90 แบ่งผลการประเมินความพึงพอใจเป็น 4 ประเด็น พบดังนี้

- การใช้งานสะดวก ไม่ยุ่งยาก ร้อยละ 83
- ใช้วัสดุ อุปกรณ์เหมาะสม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพไม่ฟุ่มเฟือย ร้อยละ 80
- มีประโยชน์ สามารถป้องกันการตกเลือดหลังคลอดได้ ร้อยละ 86.66
- ความพึงพอใจในภาพรวมนวัตกรรม ร้อยละ 90

สรุปผลการทดลอง พบว่า นวัตกรรมนาฬิกาช่วยเตือนการคลึงมดลูก สามารถนำมาใช้ เพื่อการกระตุ้นให้มารดาหลังคลอดคลึงมดลูกให้ได้ครบ 8 ครั้งในสองชั่วโมงแรกหลังคลอดได้ ภายใต้ข้อจำกัดด้านอัตราค่าสิ่งของบุคลากรที่ขึ้นปฏิบัติงาน และยังช่วยลดปริมาณการสูญเสียเลือดของมารดาหลังคลอดภายในสองชั่วโมงแรกหลังคลอด

6 แนวทางการแก้ไขปัญหา / การขยายผล

- พัฒนารูปแบบของเสียงของนาฬิกาให้แตกต่างกัน กรณีที่มีการคลอดพร้อมกันหรือในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกัน เพื่อป้องกันการสับสนของการได้ยิน

- นำนวัตกรรมไปต่อยอดในการดูแลมารดาหลังคลอดที่ตึก 12A/1 และตึกปัญญาเทศาภิบาลชั้น 4 เพื่อประเมินการหดตัวหลังคลอดภายใน 24 ชั่วโมงแรก

นำนวัตกรรม นาฬิกาช่วยเตือนการคลึงมดลูก ไปปรับใช้เรื่องการประเมิน Apgar Score ในทารกแรกเกิด